

Obsah

O autorech.....	V
Předmluva.....	VII
Seznam použitých zkratkXXXI	XXXI

I. Obecná část.....	1
Kapitola 1 Medicínské právo.....	1
Kapitola 2 Vývoj vztahu mezi lékařem a pacientem.....	3
Kapitola 3 Právní předpisy a základní terminologie ve zdravotnictví.....	7
1. Právní kultura a právní předpisy.....	7
1.1 Právní systémy.....	7
a) Kontinentální právní systém.....	7
b) Angloamerický právní systém.....	8
1.2 Hierarchie právních předpisů.....	9
a) Mezinárodní smlouvy.....	11
(1) Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.....	11
(2) Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně.....	13
(3) Úmluva o právech dítěte.....	16
b) Listina základních práv a svobod.....	17
c) Zákony a ostatní významné právní předpisy.....	18
(1) Zákon o zdravotních službách.....	18
(2) Zákon o specifických zdravotních službách.....	19
(3) Zákon o zdravotnické záchranné službě.....	19
(4) Občanský zákoník.....	19
(5) Další významné právní předpisy.....	20
d) Právní předpisy Evropské unie.....	21
(1) Směrnice 2011/24/EU o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči.....	21
(2) Nařízení GDPR.....	22
(3) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1148 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii (směrnice „NIS“).....	23

(4) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (eIDAS).....	23
2. Základní terminologie	23
2.1 Zdravotní služby a zdravotní péče	23
a) Zdravotní služby	24
b) Zdravotní péče.....	24
2.2 Druhy a formy zdravotní péče.....	25
a) Druhy zdravotní péče.....	25
b) Formy zdravotní péče.....	25
2.3 Poskytovatel zdravotních služeb a zdravotnické zařízení	27
2.4 Pacient a osoba blízká	27
II. Práva a povinnosti ve zdravotnictví	29
Kapitola 4 Základní práva a povinnosti ve zdravotnictví	29
1. Právní předpisy	29
2. Základní povinnosti a práva zdravotnického pracovníka	30
2.1 Povinnosti zdravotnického pracovníka.....	30
a) Povinnost jednat odborně a eticky.....	30
b) Povinnost poskytnout odbornou první pomoc.....	30
c) Další povinnosti zdravotnického pracovníka	31
d) Povinnosti člena komory	31
2.2 Práva zdravotnického pracovníka	31
a) Právo na informace	32
b) Právo neposkytnout pomoc.....	32
c) Výhrada svědomí	32
d) Práva člena komory	32
3. Práva a povinnosti pacientů	32
3.1 Práva pacienta	33
a) Právo na autonomii rozhodování.....	33
b) Právo na odborně správný postup.....	33
c) Právo na lidskou důstojnost a ochranu soukromí	33
d) Právo na svobodnou volbu poskytovatele	33
e) Právo na konzultační služby	33
f) Právo být informován o ceně poskytovaných zdravotních služeb.....	34
g) Právo znát jména osob zúčastněných na poskytování zdravotních služeb.....	34

h) Právo odmítnout přítomnost třetích osob	34
i) Právo být seznámen s vnitřním řádem	34
j) Právo na přítomnost zákonného zástupce nebo opatrovníka.....	34
k) Právo na přítomnost osoby blízké nebo osoby určené	35
l) Právo přijímat návštěvy	35
m) Právo na duchovní podporu	35
n) Práva osob se smyslovým nebo tělesným postižením.....	35
o) Právo na zajištění kvality a bezpečí.....	35
p) Specifická práva pacienta.....	36
3.2 Povinnosti pacienta.....	36
a) Dodržovat individuální léčebný postup	36
b) Řídit se vnitřním řádem.....	36
c) Uhradit zdravotní služby.....	36
d) Pravdivě informovat.....	37
e) Nepožívat alkohol a jiné návykové látky	37
f) Prokázání totožnosti	37
4. Povinnosti a práva poskytovatele	37
Kapitola 5 Lege artis	39
1. Vymezení pojmu lege artis	39
1.1 Vymezení pojmu postupu lege artis (standardu) a jeho stanovení	40
1.2 Vymezení pojmu „lex artis“ v konkrétním případě a problémy s tím spojené.....	41
1.3 Profesionální standard jako objektivní vyjádření správného odborného postupu	42
1.4 Postup lege artis jako standard odborné péče.....	44
1.5 Který postup už je non lege artis?	45
2. Kdo posoudí, co je a co není lege artis?	45
2.1 Znalecký posudek.....	47
2.2 Revizní znalecký posudek	48
3. Soudní znalci	48
3.1 Seznam znalců.....	49
3.2 Obor a odvětví.....	49
4. Trestné činy	49
Kapitola 6 Informovaný souhlas	50
1. Původ informovaného souhlasu.....	50
2. Historický vývoj.....	51
3. Právní předpisy	52

4.	Pozitivní právní úprava	53
4.1	Právní povaha informovaného souhlasu	53
	a) Náležitosti právního jednání – projev informovaného souhlasu	53
	b) Presumpce udělení souhlasu se zákrokem.....	53
	c) Odvolání souhlasu	54
4.2	Právní jednání nezletilých a osob omezených ve svéprávnosti	54
	a) Udělení informovaného souhlasu u nezletilých	55
	b) Udělení informovaného souhlasu u osob omezených ve svéprávnosti	56
	c) Jak rozhodovat v případě sporu o udělení souhlasu mezi nezletilým nebo osobou omezenou ve svéprávnosti a jejich zástupci.....	57
4.3	Poučovací povinnost (obsah informovaného souhlasu).....	58
	a) Rozsah poučovací povinnosti – problematika řádného poučení.....	58
	b) Doba poučení.....	60
	c) Okruh informovaných osob	60
	d) Právo nevědět.....	61
	e) Terapeutické privilegium	62
4.4	Udělení informovaného souhlasu	62
4.5	Kdo posoudí, zda byl dán k výkonu informovaný souhlas? Kdo posoudí, zda poučení bylo dostatečné?.....	64
4.6	Zástupný souhlas	64
4.7	Poučení o právech a úhradě péče	65
5.	Významná judikatura.....	66
6.	Přestupky	67
7.	Právní úprava v zahraničí.....	67
Kapitola 7 Zdravotní péče a hospitalizace bez souhlasu pacienta		70
1.	Právní předpisy	70
2.	Historický vývoj.....	71
3.	Ústavněprávní aspekty	72
	3.1 Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí	72
	3.2 Právo na osobní svobodu.....	73
4.	Pozitivní právní úprava	74
4.1	Opatření proti předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění	76
	a) Povinné léčení.....	76
	b) Nosiči	77

c) Nákaza vyvolaná virem lidského imunodeficitu.....	77
d) Očkování	78
e) Přestupky.....	79
f) Trestné činy	79
(1) Šíření nakažlivé lidské nemoci	79
(2) Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti.....	80
(3) Ohrožení pohlavní nemocí.....	80
4.2 Ochrana života a zdraví jednotlivce a ostatních osob	81
a) Duševní choroba nebo intoxikace	81
b) Stav nouze.....	83
(1) Ochrana života a zdraví nezletilých osob	84
(2) Ochrana života a zdraví osob omezených ve svéprávnosti	85
5. Omezovací prostředky	85
6. Práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu.....	87
6.1 Právo na vysvětlení právního postavení	88
6.2 Právo na projednání vlastní záležitosti.....	88
6.3 Právo na přezkoumání zdravotního stavu.....	88
7. Povinnosti poskytovatele	88
7.1 Informační povinnost poskytovatele	89
7.2 Oznamovací povinnost poskytovatele	89
7.3 Oznamovací povinnost poskytovatele záchranné služby.....	92
8. Souhlas s hospitalizací.....	92
9. Řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení ve zdravotním ústavu (detenční řízení)	93
9.1 Zkrácené detenční řízení	94
9.2 Klasické detenční řízení	95
10. Omezení osob na svobodě podle trestního zákoníku	97
10.1 Ochranné léčení	97
10.2 Zabezpečovací detence	99
10.3 Vyšetření duševního stavu	100
11. Trestné činy	101
11.1 Trestný čin omezování osobní svobody.....	101
11.2 Trestný čin zbavení osobní svobody	101
12. Právní úprava v zahraničí.....	102
13. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva	102
Kapitola 8 Odmítnutí zdravotní péče (reverz)	104
1. Právní předpisy	104

2. Historický vývoj.....	104
3. Ústavněprávní aspekty.....	105
4. Pozitivní právní úprava	106
4.1 Podmínky negativního reverzu	106
a) Poučení pacienta	106
b) Způsobilost k právnímu jednání	107
c) Písemné prohlášení pacienta o odmítnutí péče	108
d) Jiné řešení zdravotního stavu	108
e) Varianty léčby	108
4.2 Náležitosti negativního reverzu	108
4.3 Záznam o nesouhlasu za přítomnosti svědka.....	109
4.4 (Svévolné) opouštění zdravotnického zařízení.....	110
4.5 Negativní reverz u osob s duševní poruchou	110
4.6 Negativní reverz u osob nezletilých.....	111
4.7 Negativní reverz u osob omezených ve svéprávnosti	112
4.8 Význam negativního reverzu.....	113
5. Významná judikatura.....	113
6. Trestné činy	115
6.1 Trestný čin omezování osobní svobody.....	115
6.2 Trestný čin poškození cizích práv	116
6.3 Trestný čin útisku.....	116
7. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva	116
Kapitola 9 Dříve vyslovené přání.....	117
1. Historie institutu	117
2. Možné formy	118
3. Pozitivní právní úprava	118
3.1 Podmínky dříve vyslovených přání	119
a) Forma dříve vysloveného přání a jeho platnost	119
b) Písemné poučení pacienta	119
c) Způsobilost pacienta	120
3.2 Dříve vyslovené přání ve zdravotnickém zařízení	120
3.3 Respektování dříve vysloveného přání	120
3.4 Zákonné nerespektování dříve vysloveného přání	121
3.5 Některé právní problémy.....	121
3.6 Některé etické problémy	122
4. Zahraniční právní úprava	122
Kapitola 10 Povinná mlčenlivost zdravotnických pracovníků	125
1. Právní předpisy	125
2. Historický vývoj.....	126

3. Ústavněprávní aspekty	127
4. Pozitivní právní úprava	127
4.1 Vymezení povinné mlčenlivosti (osobní a věcný rozsah)	128
4.2 Limity mlčenlivosti ve vztahu k osobám pacientem určeným a osobám blízkým	129
a) Osoby pacientem určené.....	129
b) Zákaz podávání informací o zdravotním stavu pacienta ..	130
c) Osoby blízké a další osoby	130
d) Poskytování informací o zdravotním stavu pacienta v případě jeho úmrtí.....	131
e) Osoby omezené ve svéprávnosti a osoby nezletilé	131
f) Právo na prokázání totožnosti	132
4.3 Výjimky z povinné mlčenlivosti	132
a) Zajištění návaznosti zdravotních služeb.....	133
b) Zproštění mlčenlivosti pacientem.....	133
c) Oznamovací povinnost.....	134
(1) Soudy v civilním řízení.....	134
(2) Ochranné léčení.....	134
(3) Svévolné opuštění poskytovatele	135
(4) Orgány ochrany veřejného zdraví	135
(5) Orgány sociálně-právní ochrany dětí	135
(6) Vyšetření přítomnosti alkoholu a jiných návykových látek	135
(7) Oznamovací povinnost v souvislosti s držením zbrojního průkazu	136
(8) Oznamovací povinnost v souvislosti s řidičským oprávněním.....	136
(9) Pobyť v záchytné stanici	136
(10) Pátrání Policie ČR.....	137
(11) Oznamovací povinnost v souvislosti s úmrtím	137
(12) Oznamovací povinnost v souvislosti s prováděním pitvy.....	137
(13) Další oznamovací povinnosti	137
d) Sdělování údajů pro potřeby trestního řízení.....	138
e) Překažení nebo oznámení spáchání trestného činu.....	139
f) Ochrana práv	140
g) Orgány profesních komor	141
5. Významná judikatura.....	141
6. Přestupky	143
7. Trestné činy	143

7.1	Neoprávněné nakládání s osobními údaji	144
7.2	Nepřekážení trestného činu	144
7.3	Neoznámení trestného činu	145
8.	Právní úprava v zahraničí.....	145
Kapitola 11	Zdravotnická dokumentace.....	147
1.	Právní předpisy	147
2.	Historický vývoj.....	148
3.	Pozitivní právní úprava	149
3.1	Nařízení GDPR	150
	a) Zpracování osobních údajů	150
	b) Osobní údaj.....	150
	c) Citlivý údaj	151
	d) Subjekt údajů.....	151
	e) Správce	151
	f) Zpracovatel	152
	g) Zásady zpracování	152
	h) Právní důvod zpracování.....	153
	i) Souhlas subjektu údajů	153
	j) Práva subjektu údajů.....	153
3.2	Obsah zdravotnické dokumentace a její vedení	154
	a) Pravidla vedení zdravotnické dokumentace.....	155
	b) Doplnění nebo oprava zápisu na žádost pacienta	155
	c) Formy zdravotnické dokumentace	155
	(1) Listinná zdravotnická dokumentace	156
	(2) Elektronická zdravotnická dokumentace.....	156
3.3	Přístup pacienta, osob blízkých a osob určených	157
	a) Přístup pacienta, zákonného zástupce a opatrovníka.....	157
	b) Přístup osob určených pacientem nebo osob blízkých.....	158
	c) Přístup v případě úmrtí pacienta	159
	d) Nahlížení do zdravotnické dokumentace	159
	e) Úhrada nákladů za výpis nebo kopii zdravotnické dokumentace	160
3.4	Přístup ostatních osob nezávisle na vůli pacienta	160
	a) Osoby vymezené zákonem o zdravotních službách	160
	(1) Zdravotničtí pracovníci a další zaměstnanci poskytovatele.....	161
	(2) Osoby v souvislosti s přezkoumáním lékařského posudku.....	161

(3) Zdravotničtí pracovníci pověřeni správním orgánem.....	161
(4) Zdravotničtí pracovníci správních orgánů v rámci kontrolní činnosti	162
(5) Zdravotničtí pracovníci pověřeni zdravotní pojišťovnou	162
(6) Zdravotničtí pracovníci orgánů sociálního zabezpečení při posuzování zdravotního stavu	162
(7) Zdravotničtí pracovníci pověřeni Státním ústavem pro kontrolu léčiv	162
(8) Osoby zajišťující úkoly Národního zdravotnického informačního systému (NZIS)	163
(9) Soudní znalci ve zdravotnických oborech a pověřené osoby	163
(10) Lékaři Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.....	163
(11) Zdravotničtí pracovníci orgánu ochrany veřejného zdraví.....	163
(12) Zdravotničtí pracovníci v rámci hodnocení kvality a auditu lékařského ozáření	163
(13) Veřejný ochránce práv.....	163
(14) Členové delegací orgánů pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.....	164
b) Osoby vymezené jinými právními předpisy.....	164
c) Osoby získávající způsobilost a odborný dohled	164
d) Omezení přístupu ke zdravotnické dokumentaci bez souhlasu pacienta	164
e) Nahlížení do zdravotnické dokumentace	165
3.5 Prokázání totožnosti.....	165
3.6 Záznam o nahlížení.....	165
3.7 Zajištění návaznosti péče a předávání zdravotnické dokumentace.....	166
3.8 Nakládání se zdravotnickou dokumentací při zániku oprávnění k poskytování zdravotních služeb	167
3.9 Vedení zdravotnické dokumentace v případě utajeného porodu	167
3.10 Uchovávání a skartace zdravotnické dokumentace.....	168
a) Postup při vyřazování a zničení zdravotnické dokumentace	168
b) Doba uchování zdravotnické dokumentace nebo jejích částí.....	168
3.11 Bezpečnostní opatření	170

4. Významná judikatura.....	171
5. Přestupky	172
6. Trestné činy	173
6.1 Neoprávněné nakládání s osobními údaji	173
6.2 Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu	174
6.3 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat, poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti.....	174
Kapitola 12 Odmítnutí a ukončení péče poskytovatelem.....	175
1. Odmítnutí přijetí pacienta do péče a podmínky ukončení péče....	175
1.1 Svobodná volba poskytovatele	175
1.2 Podmínky odmítnutí přijetí pacienta do péče.....	176
1.3 Podmínky ukončení péče o pacienta	177
1.4 Limity podmínek pro odmítnutí nebo ukončení péče	177
1.5 Posouzení důvodů a vydání potvrzení.....	178
1.6 Přestupky	178
2. Výhrada svědomí.....	178
3. Ukončení léčby a paliativní péče.....	179
3.1 Právní předpisy	180
3.2 Doporučené postupy.....	180
a) Marná a neúčelná léčba.....	181
b) Paliativní péče.....	182
c) Nezahájení život udržující léčby a nepokračování v život udržující léčbě.....	182
d) Role pacienta a rodiny	183
3.3 Medicínsky marný postup a prospěšná léčba	183
III. Specifické zdravotní služby	185
Kapitola 13 Umělé přerušování těhotenství.....	185
1. Právní předpisy	185
2. Historický vývoj.....	185
3. Ústavněprávní aspekty.....	187
4. Právní důvody pro interrupci.....	189
4.1 Zdravotní důvody	189
4.2 Žádost těhotné ženy	190
4.3 Interrupce z důvodu záchrany života či zdraví.....	191
5. Interrupce u cizinek	192

6. Výhrada svědomí.....	193
7. Okamžik narození	193
8. Trestné činy	194
8.1 Nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy	195
8.2 Nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy	195
8.3 Pomoc těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství	196
8.4 Svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství	196
8.5 Beztrestnost těhotné ženy.....	197
9. Občanskoprávní žaloby.....	197
10. Právní úprava v zahraničí.....	198
11. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva	199
Kapitola 14 Sterilizace, kastrace a změna pohlaví transsexuálních pacientů	201
1. Sterilizace.....	201
1.1 Právní předpisy	201
1.2 Historický vývoj.....	201
1.3 Ústavněprávní aspekty.....	202
1.4 Pozitivní právní úprava	203
a) Poučení a informovaný souhlas.....	203
b) Sterilizace ze zdravotních důvodů (terapeutická)	204
c) Sterilizace ve stavu nouze	205
d) Sterilizace z jiných důvodů.....	205
1.5 Právní úprava v zahraničí.....	205
1.6 Nucené sterilizace ve světě	206
1.7 Neoprávněné sterilizace v České republice	207
1.8 Občanskoprávní žaloby.....	209
1.9 Přestupky	210
1.10 Trestné činy	210
1.11 Judikatura Evropského soudu pro lidská práva	210
2. Kastrace	211
2.1 Právní předpisy	211
2.2 Historický vývoj.....	212
2.3 Právní úprava.....	212
2.4 Spor o kastrace sexuálních delikventů.....	214
3. Změna pohlaví transsexuálních pacientů	216
3.1 Právní předpisy	216
3.2 Historický vývoj.....	216

3.3	Medicínská kritéria.....	216
3.4	Právní úprava.....	217
	a) Podmínky provedení	218
	b) Účinnost změny pohlaví.....	219
	c) Osobní stav, manželství.....	219
3.5	Přestupky	220
3.6	Trestný čin.....	220
3.7	Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a jeho dopady pro Českou republiku	221
Kapitola 15 Asistovaná reprodukce		222
1.	Právní předpisy	222
2.	Historický vývoj.....	222
3.	Současná právní úprava	222
	3.1 Právní důvod.....	223
	3.2 Neplodný pár	224
	3.3 Zdravotní způsobilost	224
	3.4 Ochrana údajů.....	225
	3.5 Darování zárodečných buněk.....	225
	3.6 Poučení a informovaný souhlas.....	225
	3.7 Vzájemná anonymita	226
	3.8 Volba pohlaví.....	226
	3.9 Jiné použití embryí.....	226
	3.10 Náhrada výdajů	227
4.	Určování otcovství	228
5.	Určování mateřství, náhradní mateřství	228
6.	Asistovaná reprodukce post mortem	229
7.	Přestupky	230
8.	Trestný čin.....	230
9.	Judikatura Evropského soudu pro lidská práva	231
Kapitola 16 Lékařská genetika		233
1.	Právní předpisy	233
2.	Současná právní úprava	234
	2.1 Genetická vyšetření.....	234
	2.2 Informovaný souhlas.....	235
	2.3 Genetické poradenství	236
	2.4 Prokazatelný souhlas	236
	2.5 Ochrana soukromí.....	237
	2.6 Další podmínky.....	237
3.	Výzkum a použití kmenových buněk v České republice	238

3.1	Výzkum adultních kmenových buněk	238
3.2	Výzkum na lidských embryonálních kmenových buňkách	238
4.	Zákaz klonování lidí	239
5.	Přestupky	240
6.	Trestné činy	240
Kapitola 17	Výzkum ve zdravotnictví	241
1.	Právní předpisy	241
2.	Úmluva o lidských právech a biomedicině	241
3.	Ověřování nových postupů použitím metody, která dosud nebyla v klinické praxi na živém člověku zavedena	243
3.1	Základní podmínky ověřování nových postupů	244
3.2	Informovaný souhlas	244
3.3	Osoby nezletilé a omezené ve svéprávnosti	245
3.4	Zákaz ověřování nezavedených metod	245
3.5	Povolení Ministerstva zdravotnictví	245
3.6	Etická komise	245
3.7	Povinnosti poskytovatele	246
3.8	Zavedení do klinické praxe	246
4.	Klinické hodnocení léčivých přípravků	247
4.1	Definice	247
a)	Subjekt hodnocení	247
b)	Klinické hodnocení	247
c)	Hodnocený léčivý přípravek	247
d)	Multicentrické klinické hodnocení	248
e)	Zadavatel	248
f)	Zkoušející	248
g)	Správná klinická praxe	248
4.2	Předpoklady zařazení osob do klinického hodnocení	249
4.3	Informovaný souhlas	249
4.4	Klinické hodnocení na nezletilých osobách a na zletilých osobách, které nemají svéprávnost k udělení souhlasu s účastí nebo jej udělit nemohou	250
a)	Nezletilé osoby	250
b)	Zletilé osoby omezené ve svéprávnosti	251
4.5	Souhlas etické komise	252
4.6	Zahájení klinického hodnocení	253
4.7	Průběh a ukončení klinického hodnocení	253
4.8	Jednotlivé fáze klinického hodnocení léčiv	254

4.9 Hlášení nežádoucích příhod a účinků a předkládání zpráv	255
5. Klinické hodnocení a klinické zkoušky zdravotnických prostředků	256
Kapitola 18 Lidské tělo	258
1. Právní povaha lidského těla a jeho částí.....	258
1.1 Lidské tělo.....	258
1.2 Části lidského těla	259
2. Právní vztahy k lidskému tělu a jeho částem.....	261
3. Odnímání částí těl a jejich využívání.....	262
3.1 Zásahy do lidského těla	262
3.2 Odnímání částí těl živých lidí.....	263
3.3 Části těla vzniklé v důsledku těhotenství	264
3.4 Tělo mrtvého člověka a jeho části	264
3.5 Orgány, tkáně a buňky pro účely transplantace	265
3.6 Zárodečné buňky pro účely asistované reprodukce.....	265
3.7 Lidská krev	265
3.8 Regulace reklamy	267
3.9 Trestné činy a přestupky	267
a) Trestný čin neoprávněného odebrání tkání a orgánů.....	267
b) Trestný čin nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány	268
c) Trestný čin odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu	269
d) Trestný čin obchodování s lidmi.....	269
e) Přestupky.....	270
4. Prohlídka zemřelého a pitva	270
4.1 Oznamovací povinnost	270
4.2 Prohlídka těla zemřelého	271
4.3 Pitvy.....	272
a) Patologicko-anatomická pitva	272
b) Zdravotní pitva	273
c) Soudní pitva	273
d) Anatomická pitva	273
e) Policie ČR.....	274
f) Výjimky.....	274
g) Povinnosti poskytovatele	275
4.4 Přestupky	275
5. Předání lidského těla k pohřbení	275

Kapitola 19 Transplantace	278
1. Právní předpisy	278
2. Odběr tkání a orgánů od žijících dárců	279
2.1 Informovaný souhlas	279
2.2 Zákaz darování tkání a orgánů	280
2.3 Zvláštní podmínky pro určité dárcce	280
2.4 Etická komise	281
2.5 Podmínky darování tkání nebo orgánů	281
3. Odběr tkání a orgánů od zemřelých dárců	282
3.1 Zjištění smrti	282
3.2 Zákaz odběru tkání a orgánů	283
3.3 Prokazatelný nesouhlas s posmrtným odběrem tkání a orgánů	284
3.4 Pitva	284
3.5 Příjemce	285
4. Národní zdravotní registry související s transplantacemi	285
5. Subjekty podílející se na transplantacích	286
5.1 Transplantační centra	286
5.2 Ostatní poskytovatelé zdravotních služeb	286
5.3 Tkáňová banka	286
5.4 Středisko pro vyhledávání krvetvorných buněk	287
5.5 Koordinační středisko transplantací	287
6. Mezinárodní spolupráce	287
7. Zákaz finančního prospěchu nebo jiných výhod a obchodování s tkáněmi a orgány	288
8. Přestupky	288
9. Trestné činy	289
10. Právní úprava v zahraničí	289

IV. Poskytovatelé zdravotních služeb a zdravotničtí pracovníci

Kapitola 20 Poskytovatelé zdravotních služeb	291
1. Právní předpis	291
2. Historický vývoj	292
3. Poskytovatelé zdravotních služeb	295
3.1 Poskytovatelé zdravotních služeb v působnosti státu	295
a) Fakultní nemocnice	297
b) Zdravotní ústavy	298

c) Záchranná služba.....	298
d) Centrum vysoce specializované péče.....	298
3.2 Poskytovatelé zdravotních služeb v působnosti územních samosprávných celků	299
3.3 Ostatní poskytovatelé zdravotních služeb.....	300
4. Obecné podmínky poskytování zdravotních služeb.....	301
4.1 Oprávnění k poskytování zdravotních služeb	301
4.2 Preventivní péče mimo zdravotnická zařízení.....	302
4.3 Odejmutí a zánik oprávnění	303
4.4 Pokračování v poskytování zdravotních služeb	303
5. Výběrové řízení.....	303
6. Stížnost proti postupu poskytovatele zdravotních služeb.....	305
6.1 Oprávněné osoby	305
6.2 Forma a obsah stížnosti	305
6.3 Procesní postup	306
6.4 Nezávislá odborná komise.....	307
6.5 Nápravná opatření	307
Kapitola 21 Základní předpoklady způsobilosti k výkonu lékařského povolání.....	309
1. Právní předpisy	309
2. Historický vývoj.....	310
3. Základní předpoklady způsobilosti k výkonu lékařských povolání	311
3.1 Odborná způsobilost.....	311
a) Odborná způsobilost lékaře.....	311
b) Odborná způsobilost zubního lékaře.....	312
c) Další způsoby získání odborné způsobilosti	312
3.2 Zdravotní způsobilost	312
3.3 Bezúhonnost.....	313
4. Systém specializačního vzdělávání	314
4.1 Výkon povolání pod odborným dozorem.....	315
4.2 Výkon povolání pod odborným dohledem.....	315
4.3 Základní předpoklady samostatného výkonu povolání.....	316
a) Specializovaná způsobilost	316
(1) Specializovaná způsobilost lékaře	316
(2) Specializovaná způsobilost zubního lékaře	317
(3) Další způsoby získání specializované způsobilosti.....	317
b) Specializační vzdělávání	317
c) Základní kmen (absolvent základního kmene).....	317

d) Průběh a formy specializačního vzdělávání	318
e) Atestační zkouška	319
f) Přerušování specializačního vzdělávání	319
g) Specializační vzdělávání na rezidenčním místě	319
5. Certifikovaný kurz	320
5.1 Nástavbový obor	320
5.2 Funkční kurzy	320
6. Akreditace a akreditované zařízení	321
7. Přerušování výkonu povolání	321
8. Celoživotní vzdělávání	322
V. Léčiva a zdravotnické prostředky	325
Kapitola 22 Léčiva	325
1. Právní předpisy	325
2. Osoby zacházející s léčivem	327
3. Povinnosti a oprávnění provozovatele	328
3.1 Provozovatel	328
3.2 Prodejci vyhrazených léčiv	329
3.3 Povinnosti v případě transfuzních přípravků	329
4. Předepisování léčivých přípravků	330
4.1 Lékařské předpisy	330
4.2 Lékařské předpisy označené modrým pruhem	331
4.3 Způsob předepisování	331
4.4 Údaje uváděné na receptu	332
4.5 Doba platnosti lékařských předpisů	334
4.6 Výpis z receptu	335
5. Používání léčivých přípravků při poskytování zdravotní péče	335
5.1 Použití neregistrovaného léčivého přípravku	335
a) Ochrana veřejného zdraví	336
b) Použití neregistrovaného léčivého přípravku podle § 8 odst. 3 LéčivZ	336
5.2 Použití registrovaného léčivého přípravku způsobem off-label	337
5.3 Informační povinnost	337
5.4 Odpovědnost poskytovatele a držitele registrace	337
5.5 Vybavení pacienta léčivými přípravky	338
6. Výzkum	338
7. Registrace léčivého přípravku	338

7.1	Souběžný dovoz léčivého přípravku	339
7.2	Specifické léčebné programy s využitím neregistrovaných léčivých přípravků	340
7.3	Léčivé přípravky pro vzácná onemocnění.....	341
7.4	Označení na obalu léčivého přípravku a příbalová informace.....	341
7.5	Klasifikace léčivých přípravků pro výdej a prodej vyhrazených léčiv	342
8.	Příprava a úprava léčivých přípravků	343
9.	Výdej a prodej léčivých přípravků	344
9.1	Obecně.....	344
9.2	Výdej v lékárně	345
9.3	Zásilkový výdej.....	346
10.	Odstraňování léčiv.....	346
11.	Léčivé přípravky obsahující návykové látky	347
11.1	Právní předpisy	347
11.2	Návykové látky	347
11.3	Zacházení s návykovými látkami	349
11.4	Způsobilost k zacházení s návykovými látkami	349
11.5	Evidence návykových látek	350
11.6	Kontrola.....	351
11.7	Přestupky	351
12.	Farmakovigilance	352
13.	Přestupky	353
14.	Reklama na léčivé přípravky.....	354
14.1	Reklama na léčivé přípravky zaměřená na širokou veřejnost	354
14.2	Reklama na humánní léčivé přípravky zaměřená na odborníky	355
14.3	Srovnávací reklama	356
14.4	Dozor nad dodržováním zákona a sankce	357
15.	Úhrada léčivých přípravků z veřejného zdravotního pojištění.....	358
Kapitola 23 Zdravotnické prostředky		359
1.	Právní předpisy	359
2.	Zdravotnický prostředek.....	360
3.	Zvláštní druhy zdravotnických prostředků	360
3.1	Aktivní zdravotnický prostředek	361
3.2	Aktivní implantabilní zdravotnický prostředek.....	361
3.3	Diagnostický zdravotnický prostředek in vitro.....	361
3.4	Individuálně zhotovený zdravotnický prostředek.....	361

3.5	Zdravotnický prostředek určený pro klinickou zkoušku	362
3.6	Zdravotnický prostředek určený pro hodnocení funkční způsobilosti.....	362
3.7	Zdravotnický prostředek určený pro jedno použití	362
4.	Klasifikace zdravotnických prostředků	362
5.	Předepisování	363
6.	Výdej a prodej	363
7.	Používání při poskytování zdravotních služeb	364
8.	Servis a revize	366
9.	Systém vigilance	367

VI. Právní odpovědnost..... 369

Kapitola 24 Právní odpovědnost..... 369

1.	Co to je právní odpovědnost?	369
2.	Dělení odpovědnosti.....	370
2.1	Odpovědnost soukromoprávní a veřejnoprávní	371
2.2	Subjektivní a objektivní odpovědnost	372
2.3	Vlastní odpovědnost a odpovědnost za jiného.....	372
2.4	Smluvní a deliktní odpovědnost.....	373
3.	Souběh různých druhů odpovědnosti a jejich vzájemný vztah	373

Kapitola 25 Obecné předpoklady vzniku odpovědnosti..... 375

1.	Protiprávní jednání	375
2.	Škodlivý následek	376
3.	Příčinná souvislost	376
4.	Zavinění	377

Kapitola 26 Trestní odpovědnost..... 379

1.	Pojetí trestního práva jako ultima ratio	379
2.	Základní znaky trestní odpovědnosti.....	382
3.	Vybrané trestné činy	382
3.1	Trestné činy proti životu a zdraví	383
a)	Usmrcení z nedbalosti	383
b)	Účast na sebevraždě.....	385
c)	Vražda a zabití.....	386
d)	Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti a ublížení na zdraví z nedbalosti	387
e)	Těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví a ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky.....	390
f)	Neposkytnutí pomoci	390

g) Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti.....	392
3.2 Trestné činy proti těhotenství ženy.....	392
3.3 Trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem.....	393
3.4 Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	394
a) Trestné činy proti svobodě.....	394
b) Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství.....	394
3.5 Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.....	395
a) Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek	395
b) Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu	395
c) Nepřekažení a neoznámení trestného činu.....	395
4. Okolnosti vylučující protiprávnost	396
4.1 Výkon povolání.....	396
4.2 Krajní nouze	399
4.3 Svolení poškozeného	402
4.4 Přípustné riziko	404
5. Trestní sankce	405
6. Trestní odpovědnost právnických osob.....	407
7. Adhezní řízení	410
Kapitola 27 Odpovědnost za přestupek	412
1. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich	413
1.1 Pojem přestupek	413
1.2 Odpovědnost za přestupek	414
1.3 Zánik odpovědnosti za přestupek.....	415
1.4 Druhy správních trestů.....	415
1.5 Řízení o přestupcích.....	416
2. Zákon o některých přestupcích	416
3. Správní delikty.....	417
Kapitola 28 Disciplinární odpovědnost	419
1. Disciplinární řízení.....	420
2. Disciplinární opatření.....	421
3. Opravné prostředky	421
4. Orgány činné v trestním řízení	422
Kapitola 29 Pracovněprávní odpovědnost	423
1. Odpovědnost zaměstnance za škodu	423
2. Předcházení škodám	424

3. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu	425
Kapitola 30 Občanskoprávní odpovědnost	427
1. Členění odpovědnosti	427
1.1 Smluvní a delikttní (mimosmluvní) odpovědnost	427
1.2 Subjektivní a objektivní odpovědnost	428
1.3 Odpovědnost za újmu, za vady a za prodlení	429
2. Smlouva jako základ vztahu mezi poskytovatelem zdravotních služeb a pacientem (příkazcem)	429
3. Odpovědnost za škodu (újmu)	431
3.1 Základní skutkové podstaty povinnosti nahradit újmu	432
a) Povinnost k náhradě újmy podle § 2910 ObčZ (porušení zákona)	433
b) Povinnost k náhradě újmy podle § 2913 ObčZ (porušení smluvní povinnosti)	433
c) Souběh nároků	434
3.2 Zvláštní skutkové podstaty povinnosti nahradit újmu	435
a) Škoda způsobená vadnou věcí	435
b) Škoda způsobená informací nebo radou	437
3.3 Odpovědnost za škodu ve zvláštních případech	438
a) Povinnost k náhradě újmy v případě poskytování zdravotních služeb „začátečníkem“	438
b) Povinnost k náhradě újmy v případě výzkumu – ověřování nezavedených metod a klinické hodnocení léčiv a zdravotnických prostředků	438
4. Náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení – způsob a rozsah náhrady	439
5. Náhrada újmy ve zvláštních případech	442
5.1 Újma a informovaný souhlas	442
5.2 Újma sekundárních obětí	443
6. Ztráta šance na uzdravení	444
Seznam citované literatury	447
Věcný rejstřík	457